

Bilag 5

– Eksempler og erfaringer fra andre kommuner i ind- og udland

Eksempler fra danske kommuner

Efter kommunalreformen i 2007 har mange borgere oplevet, at der blev længere vej mellem politikerne og borgerne. Det har betydet, at der i flere danske kommuner er kommet mere fokus på at formalisere ”borgerinddragelsen”,

Kommunerne er i stigende grad blevet opmærksomme på, at borgerne ofte selv har løsningen på mange kommunale udfordringer, nogle gange endda løsninger, der er både billigere og bedre end de løsninger der måske lige lå for hånden.

Der er derfor gang i mange forskellige projekter om borgerinddragelse rundt om i de danske kommuner. Nedenfor er samlet og gengivet et mindre udpluk heraf.

København - Østerbro i forandring

Projektet betragter bydelens borgere som en innovativ ressource, der kan benyttes til at udvikle nye klimavenlige produkter og serviceydelser, samtidig med at bydelens samlede CO₂-udledning reduceres markant. Her er det Østerbro i København, der vil engagere cirka 5.000 personer ud af bydelens cirka 60.000 beboere i innovationens tjeneste.

Projektet tilbyder borgerne forskellige servicepakker og belønninger, og som modydelse skal borgerne arbejde aktivt for at finde på nye idéer og løsninger til at reducere bydelens CO₂-forbrug med 10% inden for det første år.

Aarhus Vand - Borgerinddragelse

Boligområdet Risvangen i Aarhus blev udvalgt til testområde for etableringen af LAR-løsninger (Lokal Afledning af Regnvand) på både private og offentlige områder. Processen bestod blandt andet i kortlægning af borgere, institutioner og ejerforeninger i området, udvikling af en borgerinddragelsesstrategi samt gennemførelse af en række events og borgermøder. Derudover matchede vi en gruppe virksomheder til at udvikle innovative løsninger til borgernes forslag

Kilde; Rambøll.

Ballerup Kommune - borgerpanel

Ballerup Kommune har siden 2003 haft et elektronisk borgerpanel. De strategiske mål for panelet er følgende

- Kvalificere beslutningsprocessen blandt embedsmænd og politikere
- Fungere som dialogredskab og derved styrke det lokale demokrati
- Fremme borgernes oplevelse af at blive lyttet til
- Fremme borgernes oplevelse af samspil mellem kommunen og lokalsamfundet og derved øge deltagernes interesse for det store kommunale fællesskab.

Kilde: Ballerup Kommunes hjemmeside

Gentofte Kommune – "Samskab" politik § 17, stk. 4-udvalg

Her har man ændret udvalgsstrukturen, så flere opgaver er lagt ud i § 17, stk. 4-udvalg, altså særlige "tema" udvalg, som fx Kulturpolitik, Sundhedspolitik, Erhvervs politik m.v.

Erfaringen er, at det kræver tid og ressourcer, men giver engagement, inspiration og innovation.

Viborg Kommune – udvikling af samarbejdet med ældre, handicap og udsatte råd

Møder mellem rådene og de relevante udvalg samt direktører for områder med henblik på inddragelse tidligt i de politiske processer og dialog med den målgruppe som rådene repræsenterer.

Erfaringen viser, at det bringer borgervinklen ind i processen på et tidligere tidspunkt, en lethed i processen samt større arbejdsglæde for alle.

Løsning lykkes – lokal udvikling drevet af borgerne

Her var det Borgerforeningen, der henvendte sig til politikerne for at få hjælp til udvikling af byen.

Kommunen var "fødselshjælper" og fik arrangeret formøde og borgermøde. Her organiserede borgerne sig selv i undergrupper som f.eks. byforskønnelse, udviklingsplan m.v.

Erfaringerne var, at det gav fællesskab og sammenhængskraft for lokalsamfundet.

Odense Kommune – borgerstyret budgettering

Ved udvikling af lokalområder har man givet borgerne "en pose penge" samt understøttet møder m.v., således at borgerne selv har besluttet, hvad pengene skal anvendes til.

Erfaringen er, at det kræver tid og ressourcer, men giver lokal forankring.

Kilde: Center for borgerdialog

Eksempler fra udenlandske kommuner

Også i udlandet eksperimenterer bystyrelser med øget borgerinddragelse i de politiske processer. Nedenfor er samlet nogle eksempler på hvordan man ude i verden arbejder med øget borgerinddragelse.

Island - borgerforslag

Som nogle af de første i verden indførte Island i 2010 elektronisk demokrati med projektet "et bedre Reykjavik", hvor borgerne ikke blot kan fremsætte forslag til samfundets udvikling, som politikerne efterfølgende er direkte forpligtede til at følge op på. Borgerne kan også diskutere og gennemføre afstemninger, og stemme andres forslag op og ned og score point alt afhængig af, hvor aktive de er i det digitale demokrati – nærmest som var det et computerspil.

Alene i den første måned benyttede 40 pct. af Reykjaviks indbyggere sig af den nye elektroniske platform, CitizenLab, og der blev fremsat næsten 2.000 mulige nye politiske prioriteringer.

Paris - borgerbudgettering

Hvad skal byens penge reelt bruges til? Sådan lød det enkle spørgsmål til samtlige indbyggere i Paris, da den socialistiske borgmester Anne Hidalgo for et par år siden gjorde det muligt for alle at deltage i den kommunale budgetlægning via projektet "Fru borgmester, jeg har en ide". Målet var at engagere flest mulige borgere i selve beslutningen om fordelingen af skattekrone. I alt er der afsat 500 mio. euro til projekter og forslag, som fremsættes af indbyggerne i Paris i årene 2014-2020. Det foreløbig mest populære forslag, der har fået over 21.000 stemmer, går ud på at etablere 41 vertikale haver på bygninger og vægge rundt om i Paris til en sum af 2 mio. euro. Andre populære projekter handler om etablering af genbrugsstationer samt fælles miljøer for studerende og entreprenører, der skal skabe bedre rammer for innovation. Projektets succes skyldes især den digitale platform, hvor indbyggerne kan præsentere deres forslag og stemme elektronisk. Og år for år har stadig flere deltaget. Ved afstemningen i slutningen af sidste år om budget 2017 blev der afgivet 158.000 stemmer, hvilket er 38 pct. flere end året før. Af hensyn til de borgere i Paris, som ikke er digitalt forbundne, er der desuden gennemført fysiske møder rundt i byen.

Holland/Skotland - Co-creation – open innovation labs – åbne udviklingsværksteder

Idéen bag co-creation initiativer er at skabe platforme og mødesteder, hvor borgere/civilsamfund, virksomheder, forskere og offentlige medarbejdere kan bringes sammen for at udvikle nye, innovative løsninger. Her er fokus på at understøtte innovation, der kommer 'nedefra' og er drevet af borgere eller andre aktører uden for den offentlige sektor. Mange af de konkrete initiativer f.eks. i form af 'labs', udspringer af Smart City projekter med støtte fra EU.

Eksemplet er Amsterdam Smart City, som er blevet til i et samarbejde mellem en lang række forskellige parter, deriblandt bystyret i Amsterdam. Et tiltag under navnet Smart Citizen Lab, der bl.a. arbejder med at få Amsterdams borgere til at indsamle data, som kan benyttes til at udvikle byen.

Edinburgh Living Lab i Skotland er en samarbejdsplatform, der har som mål at bringe forskere, den offentlige sektor, virksomheder og borgere/civilsamfund sammen for at co-designe, teste og implementere nye services, processer og produkter, der kan skabe social eller miljømæssig værdi i byen.

Bruxelles/Australien - Problemorienterede indsatser ('minipublics')

Indsatser, der sigter mod at løse komplekse samfundsmæssige udfordringer ved at bringe forskellige grupper af borgere sammen for at finde frem til fælles løsninger. Her sker det ud fra en 'deliberativ' tankegang, dvs. at det er dialogen, før der træffes en beslutning, som er i højsædet. Almindeligvis forsøger man at dække alle interesser og synspunkter omkring en sag ind ved at etablere såkaldte 'minipublics', der sammensættes efter en repræsentativ logik, da de skal fungere som offentligheder i 'miniformat', der afspejler den store offentlighed. 'Minipublics' kan have form af fx borgerpaneler eller borgerjuryer eller borgerråd, der typisk mødes ansigt-til-ansigt.

I projektet 'We are Molenbeek' har bydelen Molenbeek i Bruxelles forsøgt at finde nye veje til at løse radikaliseringsudfordringen. Der blev nedsat et borgerpanel bestående af 112 tilfældigt udvalgte borgere fra bydelen, som fik til opgave at komme med forslag til, hvilke tiltag, der var brug for, at begrænse radikalisering blandt unge muslimer i bydelen. I Australien har tilgangen med 'minipublics' bl.a. været benyttet til at udvikle en politik for børns trivsel ved at vende den politiske proces på hovedet og bede et panel af borgere komme med deres bud som input til den politiske proces.

England/Sverige - Sted-baserede indsatser

De sted-baserede indsatser er funderet i en holistisk (helheds) tilgang til komplekse udfordringer. Fokus er et lokalt, geografisk afgrænset område – og tilgangen retter sig mod at løse lokale udfordringer ved at bringe de berørte og relevante parter sammen og understøtte, at de sammen udvikler lokalområdet. Det lokale fokus er ofte kombineret med en empowerment-forståelse, der sigter mod at mægtig- og myndiggøre lokale borgere til selv at formulere deres drømme, behov og udfordringer i lokalområdet og understøtte dem i at løse dem i fællesskab.

I Glasgow arbejder ni sårbare lokalområder med den sted-baserede tilgang under overskriften 'Thriving places'. I Malmø blev den sted-baserede tilgang benyttet i den udsatte bydel Rosengården til at involvere unge piger med anden etnisk baggrund i udvikling af deres bydel i projektet 'Red rose carpet initiative'. En gruppe piger med anden etnisk baggrund fik 'job' som by-udviklere i en periode og skulle stå for kommunikation med deres venner og bekendte i lokalområdet om udvikling af et hænge-ud-sted lokalt, som piger også havde lyst til at bruge.

Skotland/Sverige - Samskabelse af velfærd

Grundtanken i samskabelse er at etablere samarbejder på tværs af de samfundsmæssige sektorer, der traditionelt har været adskilt, nemlig det offentlige, civilsamfundet og virksomhederne. Der er tale om en styringsforståelse, hvor det offentlige opnår legitimitet ved at prioritere, planlægge og producere velfærd i et samarbejde med eksterne parter, herunder borgerne. Det betyder fx, at offentlige politikere og medarbejdere ikke arbejder for, men sammen med, borgerne. Samskabelsesinitiativer er almindelige inden for så forskellige områder som lokal udvikling, trivsel og ensomhed og sundhed.

Inden for sundhedsvæsenet har Skotland igangsat et strategisk initiativ for at fremme samskabelse i form af 'Co-production of Health and Wellbeing in Scotland' og her finder vi en række eksempler på samskabelsesinitiativer, der sigter mod at inkludere patienter, brugere og pårørende som med-skabere af indsatsen. Også i Sverige finder vi en række indsatser for at gøre brugere og patienter til medskabere af sundhed og trivsel.

Spanien/Skotland - Initiativer for at sikre transparens og mangfoldighed

Transparens handler om at sikre borgerne mulighed for at få indblik i den offentlige sagsbehandling og de politiske beslutninger. Mens lige adgang handler om mangfoldighed i form af adgang for alle grupper af borgere til deltagelse og indflydelse i de demokratiske processer.

Særligt i sydeuropæiske lande som Spanien og Italien er befolkningens tillid til de offentligt ansatte medarbejdere og de valgte politikere meget lav, og spørgsmålet om transparens i de offentlige beslutninger, budgetter og sagsbehandling et vigtigt spørgsmål.

Både i Barcelona og Madrid står transparens højt på dagsordenen for bystyret, som er optaget af at løfte demokratiet. Begge steder har bystyret valgt at etablere en elektronisk platform, der giver borgerne mulighed for at følge med i fordeling af udgifter og implementering af planer og projekter på lokalt niveau. I Barcelona har bystyret desuden særlig bevågenhed på at opnå mangfoldighed i inddragelsen af borgerne. Der er udarbejdet en politik og fastsat en række målsætninger for at opnå større forskellighed og få alle grupper med i de demokratiske processer. Også i Skotland er der bevågenhed om lige adgang til deltagelse og indflydelse for forskellige grupper af borgere, bl.a. i forskningsprojektet 'Hard to reach – or easy to ignore?'

Kilde: Center for borgerdialog